

Eesti Tõusigade Aretusühistu

AASTASÜNDMUSTE KOKKUVÕTE 2024

Esinduslik diskussionipaneel Seakasvatuse konverents 2024-l. Vasakult: Madis Kallas (Riigikogu õiguskomisjon), Timo Vunder (ETSAU), Priit Dreimann (Maag Eesti), Madis Pärtel (REM), Meeli Lindsaar (EPKK, moderaator), Urmas Kruuse (Maaelukomisjon), Meelis Laande (Atria), Andres Parve (Sisekaitseka-deemia) ja Toomas Unt (REM)

Head Eesti Tõusigade Aretusühistu liikmed!

Eesti on läbi aegade olnud põllumajandusmaa, kus kohalik toit – liha, piim, munad ja kartul – on kandnud meie rahva kultuuri ja toidulaua põhitugesid. Põllumajandus on rohkem kui lihtsalt majandussektor – see on meie maaelu, toidujulgeoleku ja kultuuripärandi vundament. Nagu Eesti rahvas, on ka meie põllumajandus väike, kuid suur vaimult ja tähenduselt. Seakasvatusel on selles kontekstis väga oluline roll. Eestlane armastab sealiha – see on meie toidulaua kindel nurgakivi, mida hinnatakse nii argipäevadel kui ka pidulikematel hetkedel. Jõulud, mille keskmes on traditsiooniline seapraad, on ilma selleta peaaegu ettekujutatavad. Eestlane armastab sealiha! Sealiha pole lihtsalt toit, vaid osa meie kultuurist, traditsioonidest ja igapäevaelust, mis seob põlvkondi ja loob tuttava koduse tunde.

Tõuaretuse ja sigade tervise parandamine, kvaliteetse ja maitsva kodumaise sealiha tootmine ning tootmise jätkusuutlikkuse tagamine on sihid, mille poole me kõik üheskoos püüdleme. Tänu teie teadmistele, tööle ja pühendumisele on Eesti toidulaud jätkuvalt rikkalik ning kodumaine sealiha meie toidukultuuri lahutamatu osa.

Kuid selleks, et jätkata tugeva põllumajanduse ja toidutootmise traditsiooni, tuleb meil üheskoos vastata mitmetele väljakutsetele. Toidutootmise jätkusuutlikkus ja kodumaine toodang on esmatähtsad. Meil peab olema tagatud baastoiduainete tootmine, arvestades nii toidujulgeoleku kui ka kliimaeesmärke. Tarneahelate lühendamine ja kohaliku toodangu eelistamine aitavad vähendada keskkonnamõjusid ning tugevdavad meie toidutootmise iseseisvust.

Samas nõuab põllumajanduse edendamine ka laiemat ühiskondlikku ja poliitilist tuge. Valitsusele järjepideva ja selge sõnumi viimine, et toidujulgeolek on kogu riigi prioriteet, mis annab kindlustunde meie tootjatele ning võimaldab neil teha pikaajalisi investeeringuid. Samuti peame väärtustama kohalikku toitu riiklikul tasandil – lasteaiad, koolid, haiglad ja kaitseväge peaksid toetama eelkõige kodumaist toodangut. Riigihangete süsteemi suunamine kohaliku tootmise eelistamisele on oluline samm, mida saame üheskoos ellu viia.

Lõppev aasta on olnud proovikivi, kuid ka tõestus, et koostöö ja vastastikune toetus aitavad meil toime tulla. Ainult üksteist kuulates ja ühiselt tegutsedes leiame jõudu, et astuda vastu keerulistele aegadele ja jätkata tugevana. Täname südamest kõiki teid, kelle panus tagab, et Eesti inimesed saavad nautida kvaliteetset ja maitsvat kodumaist sealiha.

Meie tulevik on meie endi kättes. Jätkakem üheskoos, et tagada mitte ainult sektori jätkusuutlikkus, vaid ka kindel ja tugev alus meie toidujulgeolekule, majandusele ning maaelule.

Soovin teile kõigile jõudu, inspiratsiooni ja üksteise tuge ka uuel aastal. Aitäh teile tehtud töö ja pühendumuse eest!

Koostöös on jõud

Anu Hellenurme

Juhatuse liige- tegevjuht

Eesti Tõusigade Aretusühistu (ANNO 1923)

„Ühenduses on jõud“ ehk „ainult see on tugew, kes teab, et ta üksi ei ole“.

(Johan Otlot, Eesti Seakasvatajate Seltsi esimene instruktor, 1923)

SISUKORD

Eesti Tõusigade Aretusühistu.....	1
Head Eesti Tõusigade Aretusühistu liikmed!	1
Jaauuar	4
Seemendusjaama tutvustav video	4
Saimre djuroki kuldid seemendusjaamas	4
Seakasvatuse ja sealihatootmise ümarlaud	5
EPKK: arutelu Elektrilevi, REM-i ja Kliimaministeeriumi esindajatega	5
Ühine pöördumine jahimeestega	5
Veebruar	6
Karjatesti infotunnid	6
Karjatervise ja -heaolu projekt	6
Artikkel „Kristi Kerner, Alo Tänavots: kas Eesti (sea)liha on meie söögilaualt kadumas?“	7
EPJ avaldas 2023. aasta jõudluskontrolli tulemused	7
Loomade transpordi arutelu	7
Maalehes ilmus artikkel “Seakasvatajad peavad nüüd tõukult Norrast sisse vedama”	8
Tartumaa Omavalitsuste Liit tunnustas	8
Märts	9
Loomade heaolu toetuse arutelul seakasvatajatega.	9
Maablogis ilmus koostöös Maaülikooli õppejõududega artikkel „Sealiha tootmine Eestis“	9
Ülevaade „Sigade jõudluskontrolli tulemused 2023. aastal“	10
ETSAÜ üldkoosolek	10
Pöördumine ministrile Madis Kallasele ettepanekutega	11
ETSAÜ tutvustab oma tegevust Eesti Maaülikooli üliõpilastele karjäärimesil	11
Allkirjastasime koostöölepingu MAAG Grupiga. Ühine tõukultie ost Norrast	11
Aprill.....	12
Antimikroobikumiresistentsuse praktiline koolitus	12
EPKK Lihatoimkond Tartus LABRIS-es	12
Kohtumine PRIA juhtkonnaga.	13
Mai	14
Pöördumine REM-i	14
ETSAÜ esindus kohtus Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi esindajatega	14
PRRSi infopäev.....	14
Kohtumine REM ministri Piret Hartmaniga.....	15
Koostöö arutelu	15
Juuni.....	16
EPJ üldkoosolek	16
Anu Hellenurme: Eesti sealiha kannab kvaliteedimärki	16
Seemendusjaama rekonstrueerimine	16
Koolitus "Sigade haigused"	17

Pöördumine REM-i poole seoses EPJ võõrandamisega	17
Juuli	18
Sisekoolituse Märjal	18
Ettepanek määruse eelnõule „Veise-, sea- ja lambarümpade kvaliteediklasside määramise täpsemad nõuded ning kvaliteediklasside määramiseks tunnustamise kord“	18
SAK-i murekohad	19
Komisjon arutas loomade Saaremaa ja mandri vahel transportimist	19
August	20
Tööstusheite käitamiseeskirjade väljatöötamine	20
September	21
Konverents „Kas toidutootmise tulevik on helge?!“	21
Seakasvatuse konverents Roostal	21
Tootjaorganisatsioonide tunnustamine ning tootjaorganisatsioonidele suunatud toetused	22
ÜPP 2027+ teemaline kohtumine sektoriga	22
Oktoober	23
Konverents "Ühistute edasiviiv jõud"	23
Seakasvatajate reis Kreekasse	23
EMÜ õpiring „Sealihatootjate koostöö“	24
Toidukvaliteedikava koosolek EMÜ-ga	25
November	26
Loomakasvatuse praktika arutelu	26
Osalesime Hannoveris toimuval maailma juhtival loomakasvatuse messil EuroTier!	26
Lõikuspeol jagati valdkonna teenekatele aumärke	27
Kohtumine sea- ja linnukasvatuse käitamisreeglite koostamise teemal	27
AMR infopäev	27
Põllumajanduse äriplaan 2025	28
EPKK korraldas infopäeval "Seakasvatuse heaolu ja jätkusuutlikkus"	28
ETSAÜ koolitas üliõpilasi	28
Äripäeva Põllumajandustootjate TOP	29
Detsember	30
Teadmussiirde tegevused	30
Possu 4 arendamine	30
Kohtumine minister Piret Hartmani	31
EMÜ magistrandid Kaubi farmis	31
Pöördumine minister Piret Hartmani poole	32
Artikkel " Kas jõulupraad saabub tulevikus hoopis Lõuna-Ameerikast?"	32
Ülevaade tegevustest liha kvaliteedi hindamise osas 2024 a	33
Aasta seemendusjaamas	33
Pühadesoovid	34

Jaauar

11. JAANUAR

SEEMENDUSJAAMA TUTVUSTAV VIDEO

Eesti Tõusigade Aretusühistu propageerib kunstliku seemenduse kasutamist ning annab nõu ja õpetust kunstliku seemenduse kui meetodi kasutamiseks.

Et parandada emiste viljakust, on viimasel aastal, nagu ka mitmes välisriigis, hakatud seemendusjaamas pakkuma emiste seemendamiseks seguspermat. Segusperma saadakse mitme kuldi sperma segamisel, mille kvaliteeti on eelnevalt kontrollitud. Katsetega on tõestatud segatud sperma parem viljastumisvõime, mille tagajärjel suureneb põrsaste arv pesakonnas ja nende võõrutusmass.

https://youtu.be/Mt9b_DIEeWQ?si=otJfXyKUhsqzwdmQ

16. JAANUAR

SAIMRE DJUROKI KULDID SEEMENDUSJAAMAS

Eesti Tõusigade Aretusühistu otsib pidevalt võimalusi oma liikmete majanduskulude optimeerimiseks, et seeläbi nende tootmise kasumlikkust suurendada. Topigs Norsvin kultide üksuse sulgemisega Leedus pidi aretusühistu seemendusjaam hakkama kulde ostma Norrast ja Eestist. Mägise farmist, kohalike djuroki kultide sperma vastab sama kõrgetele kvaliteedi ja tervisestandarditele mis importkultidel. Mägise kulde on seemendusjaamas kaks partiid, kolmas hetkel karantiinilaudas.

- 1 partii: 8 kuldi – 09.08.2023
- 2 partii: 8 kuldi – 29.05.2024
- 3 partii: 6 kuldi – 10.12.2024.

https://www.estpig.ee/?&realblog_id=399

17. JAANUAR

SEAKASVATUSE JA SEALIHATOOTMISE ÜMARLAUD

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja ja Eesti Tõusigade Aretusühistu ühine ümarlaud, mis keskendus seakasvatuse ja sealihatootmise päevakajalistele küsimustele.

<https://www.estpig.ee/?TEADUS/KOOLITUSED/Seakasvatajate-uemarlau-17.01.2024>

23. JAANUAR

EPKK: ARUTELU ELEKTRILEVI, REM-I JA KLIIMAMINISTEERIUMI ESINDAJATEGA

Eelmisel aastal põhjustasid elektrikatkestused mitmeid probleeme farmidele, eriti sigalatele ja piimafarmidele. Loomakasvatus on elektrikatkestuste osas tundlik ning oluline on nende mõjude leevendamiseks astuda täiendavaid samme. Lisaks on oluline arutada farmide enda panust kriisideks valmistumisel, sealhulgas varutoite generaatorite ja muude meetmete kasutuselevõttu.

30. JAANUAR

ÜHINE PÖÖRDUMINE JAHIMEESTEGA

Eesti Jahimeeste Seltsi, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja, Eesti Tõusigade Aretusühistu, Eesti Erametsaliidu, Eesti Talupidajate Keskliidu ühispöördumine Kliimaministeeriumile.

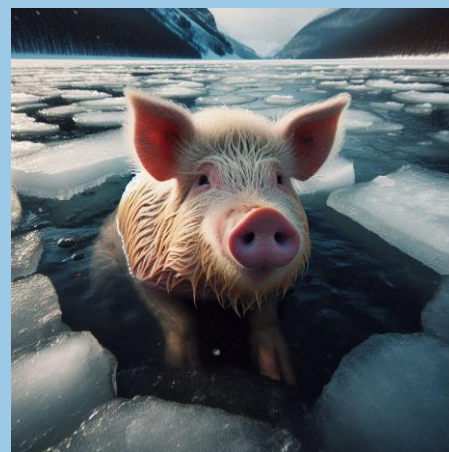
Sigade Aafrika katku olukord on kriitiline ning praeguses etapis ei ole lähenetud otsusteni selle tõrje osas. Et tõhusalt reageerida ja kaasaata kõiki seotud osapooli, tehakse ettepanek korraldada uus ümarlaua arutelu. Osalema peaksid nii riigi esindajad, jahimehed kui ka teised asjaosalised, keda see haigus mõjutab või kes saavad selle tõrjesse panustada.

Arutelu keskmes peaks olema ka loomade heaolu aspekt, küsimused farmisigade masshävitamise eetilisusest ning haigusest tingitud kannatustest. Samuti tuleb selgitada riigi võimalusi ja pikaajalist plaani SAK-iga tegelemiseks.

Teadvustatakse, et seakasvatus on oluline osa riigi toidujulgeolekust ning selle toetamine aitab säilitada maaelu ja tagada kodumaise toidutootmise. SAK kujutab tõsist ohtu nii toidujulgeolekule kui ka maaelu jätkusuutlikkusele.

Veebruar

1. VEEBRUAR., 25. APRILL, 11. JUULI,
14. NOVEMBER

KARJATESTI INFOTUNNID

<https://www.estpig.ee/?TEADUS/KOOLITUSED>

Karjatesti infotund 14.11.2024

Nisad

Vasak- v ; Parem- p ; - NISADE ARV on viljakuse hindamise mudelis 10% osakaaluga!
Kraaternisa- kraat. ;
Mittefunktsioneerivate ehk mumifitseerunud nisade arv - mf.

Nisad	v	p	kraat.	mf.
	7	7		

1, 2, 3 – töötavad nisad
4 – kraaternisa, mittetöötav
5 – vigastatud, kərbunud mittetöötav nisa

Kui kraaternisad või mumifitseerunud nisad pole siis sisestusväli jääb tühjaks, sinna numbrit 0 ei sisestata!

Loe nisadest lisaks „JKK sõnumid SEAKASVATAJALE“ oktoober 2011 nr 31
https://www.epj.ee/assets/tekstid/sead/sõnumid/s_sõnumid2011.pdf

VIDEOS www.epj.ee

5.–13. VEEBRUAR

KARJATERVISE JA -HEAOLU PROJEKT

Algasid ettevalmistused projekti kirjutamiseks ja jaanipäevaks saime teada, et õnnestus taotleda väga vajalikule teemale rahastus.

<https://www.pria.ee/toetused/uute-toodete-tavade-protsesside-ja-tehnoloogiarendamise-toetus-2024>

9. VEEBRUAR

ARTIKKEL „KRISTI KERNER, ALO TÄNAVOTS: KAS EESTI (SEA)LIHA ON MEIE SÖÖGILAUALT KADUMAS?“

Koostöös EMÜ õppejõududega ilmus artikkel „Kristi Kerner, Alo Tänavots: kas Eesti (sea)liha on meie söögilaualt kadumas?“

Eestlased armastavad liha. See on aidanud meie esivanematel põhjamaises kliimas ellu jääda aastasadu, olles neile asendamatuks toiduaineks. Liha on oluline osa kohalikust toidukultuurist.

<https://tartu.postimees.ee/7956193/kristi-kerner-alo-tanavots-kas-eesti-sea-liha-on-meie-soogilaualt-kadumas>

Fotokollaaž: Postimees

15. VEEBRUAR

EPJ AVALDAS 2023. AASTA JÕUDLUSKONTROLLI TULEMUSED

Sigade jõudluskontrollis oli 01.01.24 seisuga 24 karja ja 9713 siga. Kõige rohkem on jõudluskontrollis sigu Lääne-Virumaal (3148), järgnevad Saaremaa (2005) ja Harjumaa (1286). Aastaga on sigade arv suurenenud 585 võrra. EPJ andmetel sündis emise pesakonnas keskmiselt 13,7 elusat põrsast, suurenedes aastaga 0,2 põrsa võrra. Suurima viljakusega emised olid OÜs Hinnu Seafarm, kus pesakonnas sündis keskmiselt 15,6 elusat põrsast.

<https://www.epj.ee/jkk/uudiste-arhiiv/2023.-aasta-j%C3%B5udluskontrolli-aastakokkuv%C3%B5tted.html>

15. VEEBRUAR

LOOMADE TRANSPORDI ARUTELU

Euroopa Komisjon avaldas 7. detsembril määruse eelnõu, mis käsitleb loomade kaitset vedamise ja sellega seonduvate toimingute ajal. ETSAÜ osales RPM-s Eesti seisukohtade kujundamises antud küsimuses.

Loomade veole esitatavate nõuete osas on tegemist suurima kavandatava reformiga viimase 20 aasta jooksul. Praeguste ELi loomade vedamisreeglite muutmine parandaks igal aastal 1,6 miljardi looma heaolu, keda transporditakse EL-siseselt ja lisaks eksporditakse ning imporditakse. Uued reeglid peegeldavad uusimaid teaduslikke tõendeid ja tähelepanekuid, aga ka tehnoloogilisi arenguid ning asjaajamise lihtsustamist. Eelnõus keskendutakse neljale peamisele valdkonnale: veoaja lühendamine, minimaalsete ruuminõuete suurendamine ja liigipõhine kohaldamine, vedamislõuete ekstreemsete temperatuuride korral ja digilahenduste maksimaalne ärakasutamine (sõidukite positsioneerimine, keskne andmebaas) ning nõuete kehtestamine veole merel ja kolmandatesse riikidesse. Eelnõuga ühtlustatakse veole esitatavate tingimuste järelevalvet liikmesriikide seas.

Komisjoni poolt avaldatud dokumentide ja pressiteatega (hetkel kättesaadavad inglise keeles) saab tutvuda siin

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6251

15. VEEBRUAR

MAALEHES ILMUS ARTIKKEL “SEAKASVATAJAD PEAVAD NÜÜD TÕUKULTE NORRAST SISSE VEDAMA”

Sigade Aafrika katku (SAK) ja Ukraina sõja mõju ulatub ka tõuaretusse – nii ei saa meie seakasvatajad osta enam tõukulte Leedust, vaid peavad neid transportima Norrast, mis tõstab ka spermadoosi omahinda.

„Seakasvatus on meil jätkuvalt kõige olulisem lihatootmisharu, kuna eestlased eelistavad oma toidulaual peamiselt sealiha,“ rõhutas Eesti Tõusigade Aretusühistu (ETSAÜ) tegevjuht Anu Hellenurme. Ta tõi esile, et eriti hinnatakse djuroki tõu kasutamist, mis tagab maitsva ja kvaliteetse sealiha.

<https://maaleht.delfi.ee/artikkel/120269004/seakasvatajad-peavad-nuud-toukulte-norrast-sisse-vedama>

Foto: Sven Arbet

23. VEEBRUAR

TARTUMAA OMAVALITSUSTE LIIT TUNNUSTAS

Eesti Vabariigi 106. aastapäeva künnisel tänas ja tunnustas Tartumaa Omavalitsuste Liit Tartu Ülikooli muuseumi valges saalis toimunud pidulikul kontsertaktusel tartumaaalasi, kes on andnud pikaajalise väljapaistva panuse Tartumaa majandusse, kultuuri ja inimeste heaolusse. Teenetemärgi Tartumaa Kuldne Tammeoks pälvis loomakarst ja ettevõtja **Aare Kalson**.

<https://www.tartumaa.ee/uudised/pidulikul-kontsertaktusel-anti-ule-tartumaa-teenetemargid>

Foto: Joonas Sisask

Märts

12. MÄRTS

LOOMADE HEAOLU TOETUSE ARUTELUL SEAKASVATAJATEGA.

Osalesid ETSAÜ nõukogu liikmed **Timo Vunder** ja **Ulve Märtsen**.

13. MÄRTS

MAABLOGIS ILMUS KOOSTÖÖS MAAÜLIKOOLI ÕPPEJÕUDUDEGA ARTIKKEL „SEALIHA TOOTMINE EESTIS“

Teadlased, loomakasvatavad, lihatootjad ja -kaupmehed on märganud, et tarbijad on muutunud sealiha osas tähelepanelikumaks ning kohati ka kriitilisemaks – üha rohkem tuntakse huvi, kus ja millistes tingimustes loomi kasvatatakse. Samuti pööratakse suuremat tähelepanu liha kvaliteedile. Kuidas läheb Eesti seakasvatusektoril üldiselt ning mis tingimustel Eestis sealiha toodetakse, kirjutavad Eesti Maaülikooli lihatehnoloogia õppejõud Kristi Kerner ja aretuse õppejõud Alo Tānavots.

<https://maablogi.ee/2024/03/13/sealiha-tootmine-eestis/>

16. MÄRTS

ÜLEVAADE „SIGADE JÕUDLUSKONTROLLI
TULEMUSED 2023. AASTAL“

Ajakirjas Tõuloomakasvatus ilmus Aarne Põldvere ülevaade „Sigade jõudluskontrolli tulemused 2023. aastal“

Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli (EPJ) andmetel oli 31. detsembri 2023 seisuga jõudluskontrollis 24 seafarmi ja 9713 põhi-karja siga, keda peetakse põrsatootmise eesmärgil. Farmide arv vähenes ühe ja sigade arv suurenes 2022. aastaga võrreldes 585 võrra ehk 6,0%. Kokkuvõtetes kasutati nende farmide andmeid, kus jõudluskontrolli tehti kogu aasta vältel.

https://toulloom.etll.ee/?ARHIIV/2024/2024_1

19. MÄRTS

ETSAÜ ÜLDKOOSOLEK

Märjal toimus Eesti Tõusigade Aretusühistu (ETSAÜ) üldkoosolek, kus valiti uus kuueliikmeline nõukogu, kuhu kuuluvad Mati Tuvi, Teet Soorm, Raul Maripuu, Made Eensalu, Ulve Märtsen ja Timo Vunder.

Omamaine toit peab saama riiklikult uhkuse asjaks, eelistades kodumaist, hoida elus maaelu. Eesti sigade tõuaretusel on väärikas, juba üle sajandi pikkune ajalugu.

Üldkoosolekul koostati ETSAÜ liikmete poolt pöördumine olulistel teemadel regionaalminister Madis Kallasele, mis puudutavad Eesti seakasvatuse jätkusuutlikkust ja toidujulgeolekut. ETSAÜ tunnustab võimalust esitada ettepanekuid, mis aitavad kindlustada Eesti toidujulgeolekut ning kodumaise sealihatootmise konkurentsivõimet.

Eesti seakasvatuse sektor seisab endiselt silmitsi väljakutsetega, mille hulka kuulub ka sigade Aafrika katkust tingitud piirangute jätkumine. Kuigi Eesti seakasvatajad on rakendanud ulatuslikke meetmeid nakkuste farmi sattumise vältimiseks, kaasnevad nendega siiski olulised kulud, mis mõjutavad nende konkurentsivõimet turul.

ETSAÜ on pühendunud Eesti lihatootmise arendamisele ning on välja töötanud mitmeid algatusi, mis toetavad seakasvatuse ja lihatootmise sektori edasist arengut. Ettepanekud hõlmavad isevärskestuse määra sätestamist, investeringuid loomade heaolu parandamisse, tootjaorganisatsioonide toetamist ning seakasvatusalaste õigusaktide ühtlustamist.

ETSAÜ juhatuse liige Anu Hellenurme rõhutas, et nende eesmärk on leida innovaatilisi lahendusi, mis tagaksid Eesti seakasvatuse jätkusuutlikkuse ja konkurentsivõime. ETSAÜ loodab saada regionaalministri toetust nende ettepanekute elluviimisel, mis omakorda aitaksid kaasa kogu seakasvatussektori arengule ja tulevikule.

19. MÄRTS

PÖÖRDUMINE MINISTRILE MADIS KALLASELE ETTEPANEKUTEGA

Ettepanekud: lasevarustus, investeeringud, tunnustatud tootjaorganisatsioonide loomise ja arendamise toetamine. Searümba kvaliteediklassi määramine, emise (nooremise) mõiste kasutamise ühtlustamine kehtivates õigusaktides Sigade Aafrika katk, PRRS e sigade reproduktiiv-respiratoorne sündroom, aretustoetus, toidu kvaliteediprogrammi väljatöötamine.

20. MÄRTS

ETSAÜ TUTVUSTAB OMA TEGEVUST EESTI MAAÜLIKOOLI ÜLIÕPILASTELE KARJÄÄRIMESSIL

Eesti Tõusigade Aretusühistu (ETSAÜ) osales Eesti Maaülikooli karjäärimeessil, et tutvustada oma tegevust ja pakkuda üliõpilastele võimalusi karjääri alustamiseks põllumajandussektoris. Messil rõhutas ETSAÜ oma rolli Eesti tõusigade aretustöö koordineerimisel ja kvaliteetse sigade geneetilise materjali pakkumisel.

ETSAÜ eesmärgiks on noorte teadlikkuse tõstmine kaasaegse loomakasvatuse väljakutsetest ja võimalustest. Kohtumised messil kinnitasid, et maaülikooli tudengid on motiveeritud panustama valdkonna innovatsiooni ja jätkusuutlikkuse arengusse.

21. MÄRTS

ALLKIRJASTASIME KOOSTÖÖLEPINGU MAAG GRUPIGA. ÜHINE TÕUKULTIE OST NORRAST

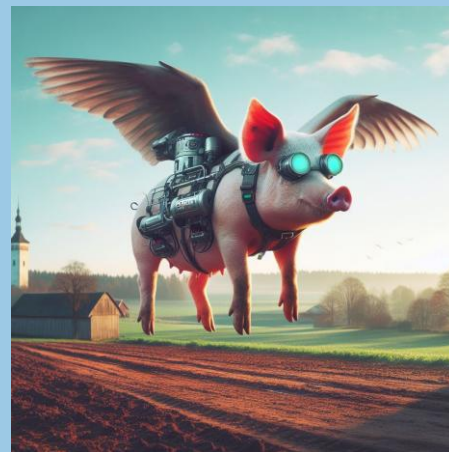
Eesti Tõusigade Aretusühistu (ETSAÜ) ja Maag Grupp allkirjastasid koostöölepingu, mis tähistab olulist sammu Eesti seakasvatuse ja tõusigade aretuse arendamisel. Koostöö raames viiakse läbi ühiseid tõukultide oste Norrast, kus on kõrgetasemeline aretusmaterjal ning pikaajalised traditsioonid geneetilise kvaliteedi arendamises. Norra tõukultide import võimaldab rikastada Eesti tõusigade geneetilist baasi, tõsta loomade tootlikkust ja parandada liha kvaliteeti. See samm toetab nii kohalike seakasvatajate äri võimalusi kui ka tarbijate ootusi kõrgema kvaliteediga toodete suhtes.

ETSAÜ ja Maag Grupi partnerlus on suurepärane näide sellest, kuidas ühiste eesmärkidega koostöö suudab tugevdada kogu põllumajandussektorit. Ühisprojektide abil saavad kohalikud seakasvatajad ligipääsu uuenduslikele lahendustele ja rahvusvahelisele kogemusele, mis tagab valdkonna jätkusuutliku arengu ka tulevikus.

Norra maasiga

Aprill

10-11. APRILL

ANTIMIKROOBIKUMIRESISTENTSUSE PRAKILINE KOOLITUS

Antimikroobikumiresistentsuse praktiline koolitus põllumajandus- tootjatele ja veterinaararstidele, mille korraldas rahastab Euroopa Komisjon, seda viib ellu AENORi juhitud konsortsium, kuhu kuuluvad Euroopa Veterinaararstide Föderatsioon (FVE) ja Hispaania Ravimiamet (AEMPS).

18. APRILL

EPKK LIHATOIMKOND TARTUS LABRIS-ES

EPKK Lihatoimkond kohtus sel korral Tartus LABRISes, kus anti ülevaade asutuse teenustest ja riskihindamise süsteemist.

Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskus (LABRIS) tegutseb inim- ja loomatervise eesliinil. LABRIS teostab mitmesuguseid laboratoorseid analüüse, mis aitavad tagada toiduohutust, keskkonna tervist ning inimeste heaolu. Nende uuringud aitavad tuvastada võimalikke ohte, nagu haigustekitajad toidus või keskkonnas, ning võimaldavad seeläbi võtta õigeaegseid meetmeid nende ohuallikate käsitlemiseks. Lisaks tegeleb LABRIS riskihindamisega, mis aitab mõista erinevate tegurite mõju tervisele ning anda soovitusi nende riskide maandamiseks. Kokkuvõttes, LABRIS panustab meie ühiskonna tervisesse ja ohutusse ning aitab tagada nii inimeste kui ka loomade heaolu.

Lihatoimkonna teemadest käsitleti EL-i loomade heaolu paketti ja selle hetkeseisu, AMRi tegevuskava uuendamist. Järgmisel koosolekul arutletakse lihasektori uuringute vajaduse üle.

ETSAÜd esindasid koosolekul **Anu Hellenurme** ja **Ulve Märtsen**.

... APRILL

KOHTUMINE PRIA JUHTKONNAGA.

Eesmärk onli saada PRIA poolseid vastuseid liikmete küsimustele ning ühiselt arutada, mis on PRIA nägemus, kuhu nemad suundumas on. Kindlasti soovime ka arendada koostööd.

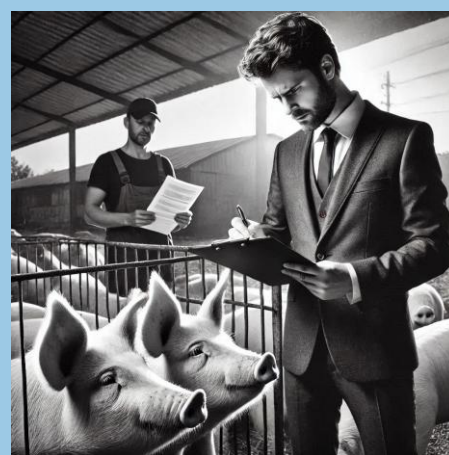
Mai

2. MAI

PÖÖRDUMINE REM-I

Eesti Tõusigade Aretusühistule (ETSAÜ) pöördub Teie poole korduva palvega sätestada üheselt ja ühtlustada emise (nooremise) mõiste kehtivates õigusaktides ning esimesel võimalusel regulatsiooni vastavalt muuta. Praegune regulatsioon pole seakasvatajate jaoks piisavalt selge ja ühtne ning see on tekitanud ja tekitab jätkuvalt Eesti seakasvatajatele probleeme, mis raskendavad seakasvatajate jätkusuutlikust, loob ebaühtlase konkurentsiolukorra ja ohustab seeläbi Eesti toidujulgeolekut.

7. MAI

ETSAÜ ESINDUS KOHTUS REGIONAAL- JA PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI ESINDAJATEGA

10. MAI

PRRSI INFOPÄEV

Viimasel ajal avastatud lokaalsed isoleeritud PRRSi kahtluse juhtumid on tekitanud Eesti seakasvatajate seas muret. Seetõttu kutsus Põllumajandus- ja Toiduamet koostöös Eesti Tõusigade Aretusühistuga kokku infopäeva, mis toimus täna 10. mail 2024. Märjal. Koosoleku eesmärk oli selgitada olukorda ning arutada võimalikke lahendusi ja meetmeid nakkusega toimetulekuks.

Infopäeva teemadeks olid PRRSi epidemioloogiline olukord nii kodu kui välismaal, riskide maandamise võimalused ning tegevuskava taudi tuvastamisel. Ettekandjateks ja kaasaráakijateks olid Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Põllumajandus- ja Toiduameti,

Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskuse, Eesti Tõusigade Aretusühistu ning Eesti Maaülikooli esindajad.

Tänu spetsialistidele said osalejad ülevaate hetkeolukorrast, riskidest ning võimalikest meetmetest PRRSi leviku tõkestamiseks. Koosolek oli oluline samm tõhusa ja koordineeritud reageerimise tagamisel sellele olulisele terviseohule Eesti seakasvatusektorile.

<https://www.estpig.ee/?TEADUS/KOOLITUSED/PRRSi-infopaeev-10.05.2024>

20. MAI

KOHTUMINE REM MINISTRI PIRET HARTMANIGA.

Osalesid **Timo Vunder** ja **Anu Hellenurme**

31. MAI.

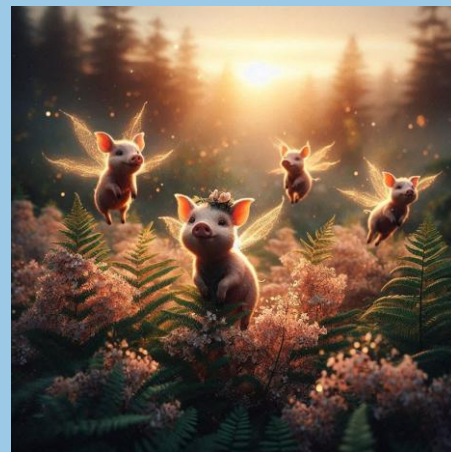
KOOSTÖÖ ARUTELU

Ootused põllumajanduse uuendamisele on suured nii lisandväärtuse tõstmise, rohenõuetega kohandumise kui ka toiduohutuse ja -julgeoleku vaates. Edu saavutamiseks on vajalik hästi toimiv ja koostööine teadmiste ja innovatsioonisüsteem, mis väärtustab teadmisi, uusi tehnoloogiaid ja praktikaid. Maaelu Teadmuskeskuse kutsel ja #modernAKIS-e toel kogunesid valdkonnas olulisi rolle täitvad inimesed, et ehitada alus tõhusaks ja toimivaks koostööks. Seda ka tehti!

Oma panuse andsid järgmiste asutuste ja ettevõtete esindajad: Maaelu Teadmuskeskus, Mahepõllumajanduse Koostöökogu, Maa-kondlikud Arenduskeskused, Viinamärdi Talu, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, **Eesti Tõusigade Aretusühistu**, Eesti Maaülikool/Estonian University of Life Sciences, Eesti Maaülikooli Mahekeskus, Piimaklaster MTÜ, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Järvamaa Kutsehariduskeskus, Droves OÜ, Põllumajandus- ja Toiduamet, Agro Konsulent MTÜ, OÜ Õnnelemb, Mermiko Consult OÜ, Mätiku Talumeierei, Rabaveere talu, MTÜ Virumaa Põllumeeste Liit, Põllumajanduse Informatsiooni Amet (PRIA), **OÜ Kõpsta Seafarm**.

Juuni

3. JUUNI

EPJ ÜLDKOOSOLEK

Osales **Anu Hellenurme**.

18. JUUNI

ANU HELLENURME: EESTI SEALIHA KANNAB KVALITEEDIMÄRKI

Raadiosaade “Kasvupinnas” võttis enne suurimat grillpidu, Jaanipäeva, ette kodumaise lihatootmise. Saatekülaliseks on Eesti Tõusigade Aretusühistu juhatuse esimees, Anu Ait OÜ juht Anu Hellenurme, kellelt saame teada, mis seisus on meie kodumaine lihatootmine, kuidas suudetakse püsida konkurentsist importliha pakkujatega ning kuidas kõige selle valguses on tagatud meie riigi toidujulgeolek ja ka rahva tervis.

<https://www.pollumajandus.ee/saated/2024/06/18/anu-hellenurme-eesti-sealiha-kannab-kvaliteedimarki>

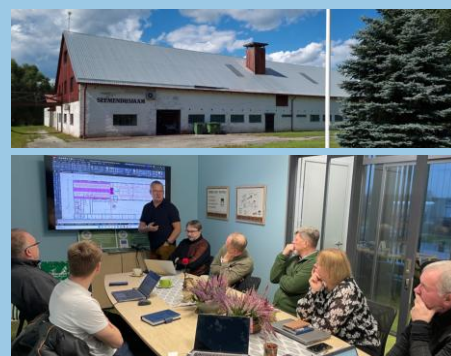

Meelika Sander-Sõrmus

19. JUUNI, 11. JUULI, 11. SEPTEMBER, 26. NOVEMBER

SEEMENDUSJAAMA REKONSTRUEERIMINE

Eesti Tõusigade Aretusühistu seemendusjaamas koosolek, kus arutati seakasvatajatele parema teenuse pakkumist, kultide heaolu parandamist ja nende pidamise keskkonnasõbralikumaks muutmist. Täname kõiki osalejaid sisuka arutelu eest ning loodame, et seakasvatajad saavad sellest kõigest osa juba lähiaastatel.

21. JUUNI**KOOLITUS "SIGADE HAIGUSED"**

EMÜ pool aastat kestev koolitus andis ülevaate enamlevinud sigade haigustest, raviplaani koostamisest, pidamistingimuste ning söötmise mõjust sigade tervisele, bioturvalisusest, sigade günekoloogiast, sünnitusabist ja seostest rahvatervise ja sigade heaolu vahel.

27. JUUNI**PÖÖRDUMINE REM-I POOLE SEOS ES EPJ VÕÕRANDAMISEGA.**

Meie arvamus, et riigi osalus EPJ-s on strateegilise tähtsusega tagamaks toidujulgeolek, toetada põllumajanduse teadus- ja arendustegevust, tagada teenuste kättesaadavus kõikidele tootjatele ning edendada riiklike põllumajanduspoliitikate elluviimist. Riigi roll ettevõttes on kriitiline sektori jätkusuutlikkuse ja pikaajalise arengu tagamiseks, et põllumajandusteenused oleksid kättesaadavad ja kvaliteetsed.

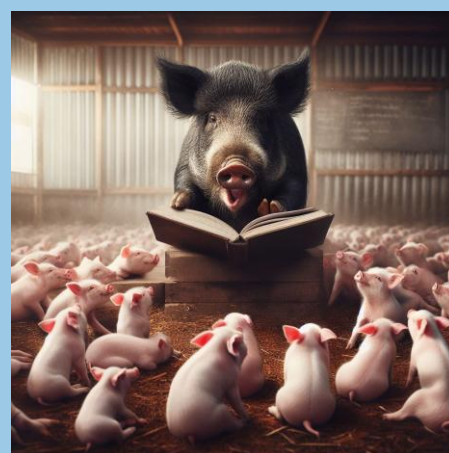

Juuli

2. JUULI

SISEKOOLITUSE MÄRJAL

9. JUULI

ETTEPANEK MÄÄRUSE EELNÕULE „VEISE-, SEA- JA LAMBARÜMPADE KVALITEEDIKLASSIDE MÄÄRAMISE TÄPSEMAD NÕUDED NING KVALITEEDIKLASSIDE MÄÄRAMISEKS TUNNUSTAMISE KORD“

Definitsioonist lähtuvalt on searümp tapetud sea terve või selja keskoont mööda jagatud lihakeha, mis on veretustatud ja puhastatud siiselunditest. Eesti lihakäitlemise ettevõtetes on lubatud kasutada EL-standardist erinevat searümpade rümbaviimistlust, kus on lubatud searümpi enne kaalumist ja liigitamist esitada ilma pea, esijalgade ja sabata. Euroopa Liidus kasutatava searümba viimistlusstandardi alusel eeltoodud rümbaosi ei eraldata. Soovime tulevikus, et ka Eestis hakatakse kasutama searümpade kvaliteediklasside määramisel EL-kasutusel olevat rümbaviimistlust, s. o. searümp oleks koos peaga, esijalgade ja sabaga.

29. JUULI

SAK-I MUREKOHAD

Kohtumine Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumis, et üheskoos arutada SAKist tulenevate murekohtade üle, anda ülevaade olukorrast ja vaadata üle koostöövõimalused. Osalesid **Anu Hellenurme** ja **Timo Vunder**.

30. JUULI

KOMISJON ARUTAS LOOMADE SAAREMAA JA MANDRI VAHEL TRANSPORTIMIST

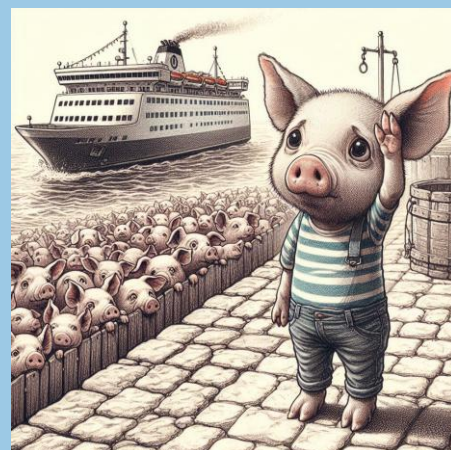
Riigikogu maaelukomisjon vaagis teisipäevasel erakorralisel istungil elusloomade vedu Saaremaa ja mandri vahel.

Maaelukomisjoni poole pöördusid Saaremaa seakasvatajad murega, et kui nad ei mahu oma loomadega praamile või soovib praamiliikluse korraldaja, et nad loomi mandrile transpordiks hilisõhtusel ajal, tekitab ooteaeg ning veokis pikalt viibimine tekitab loomadele suurt stressi, vahel ka vigastusi.

Pöördumises maaelukomisjonile paluvad Saaremaa seakasvatajad, et elusloomi vedavatele veokitele kehtestataks praamiliikluses eelisjärjekord.

Täna on regionaal- ja põllumajandusministeerium ja praamiliikluse korraldaja kokku leppinud kaks praamiaega päevas - üks hommikuks ja teine hilisõhtuks -, millal elusloomade vedu toimub.

<https://saartehaal.postimees.ee/8068755/komisjon-arutas-loomade-saaremaa-ja-mandri-vahel-transportimist>

August

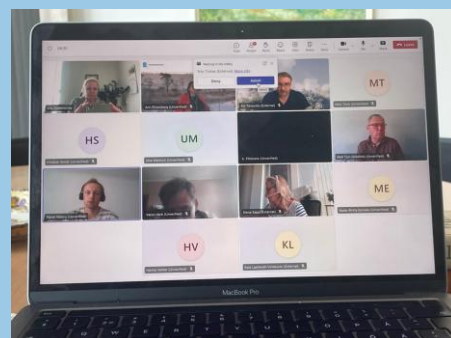
29. AUGUST

TÖÖSTUSHEITE KÄITAMISEESKIRJADE VÄLJATÖÖTAMINE

Kliimaministeeriumiga koostöös uue tööstusheite direktiivi sea- ja linnukasvatuse käitamiseeskirjade väljatöötamisel.

4. augustil jõustus uus tööstusheite direktiiv (THD 2.0). Direktiivi Eesti õigusesse ülevõtmise aeg on 22. kuud selle jõustumisest.

THD 2.0 loob eraldi peatüki sigade ja lindude kasvatusele. See tähendab, et sigade ja lindude kasvatamisele luuakse eraldi tingimused, mis erinevad mõnevõrra praegu kehtivast korrast, kus sigade ja linnukasvatused peavad järgima sarnaseid nõudeid mida muu kompleksloa künnise alla kuuluv tööstus.

September

4. SEPTEMBER

KONVERENTS „KAS TOIDUTOOTMISE TULEVIK ON HELGE?!“

Konverentsil arutame, millist mõju on 20 aastat Euroopa Liidu liikmesriigina avaldanud Eesti põllumajandusele, toidutööstusele ja maaelule ning milliseks võib kujuneda meie toidulaud tulevikus.

Arutame, mis võiksid olla järgmise perioodi EL ühise põllumajanduspoliitika suurimad ambitsioonid ja peamised väljakutsed. Kuidas on EL põllumajandus mõjutatud paljudest teistest poliitikest, mis üha rohkem kõlapinda tekitavad? Millised eesmärgid tuleb uuele poliitikale seada, kas saame rääkida kestlikust toidutootmisest, mis arvestab erinevaid ühiskonna ootusi ja eesmärgi, mis seda toetavad? Konverentsil on külalisteks Soome Põllumajandus-ja Metsandusministeriumi kantsler Pekka Pesonen ja Dublini Trinity Ülikooli emeriitprofessor Alan Matthews, kes annavad edasi oma vaated ja osalevad aruteludes ÜPP tuleviku teemal.

<https://www.agri.ee/konverents-kas-toidutootmise-tulevik-helge>

5.-6. SEPTEMBER

SEAKASVATUSE KONVERENTS ROOSTAL

Eestlane on sealiha usku kuid endiselt küündib meie isevarustus sealiha vaid 77%-ni. Läänud aastal toodeti Eestis viimase viie aasta väikseim kogus liha (75 600 tonni), sealhulgas 39 800 tonni sealiha, 22 900 tonni linnuliha ja 12 400 tonni veiseliha. Lihatoodang kokku vähenes 5%, sealhulgas sealihatoodang langes ligemale 10%.

- Konverentsil otsime vastuseid järgmistele küsimustele:
- Milline on seakasvatuse hetkeolukord meil ja maailmas?
- Millised tegurid mõjutavad sektorit järgmisel aastakümnel?
- Kuidas tõsta isevarustus sealihaga 100%-ni?
- Kuidas hindame Eesti sealiha kvaliteeti täna ning tulevikus?

<https://konverents.estpig.ee/>

<https://www.tv3.ee/tv3/saade/tv3-uudised/?type=episodes&video=7998213/#tvplay-player> Algas 46. minutil.

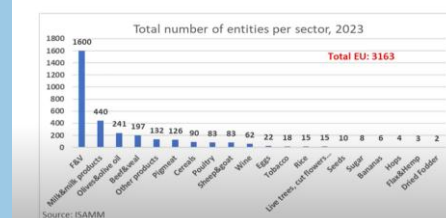
13. SEPTEMBER

TOOTJAORGANISATSIOONIDE TUNNUSTAMINE NING TOOTJAORGANISATSIOONIDELE SUUNATUD TOETUSED

Infopäev on suunatud kõigile põllumajandusühistutele, kes kaaluvad tunnustamist tootjaorganisatsioonina või on juba selle protsessiga alustanud, samuti konsulentidele, kes ühistuid nõustavad. Juuli lõpus avaldati uus tootjaorganisatsioonide tunnustamise määrus. Tunnustamine on eelduseks tunnustatud tootjaorganisatsiooni arendamise toetuse taotlemisel ning annab eelise ka investeringumeetmetes. Infopäev järelvaadatav:

<https://epkk.ee/tootjaorganisatsioonide-tunnustamine/>

Tootjaorganisatsioonid ELis (2)

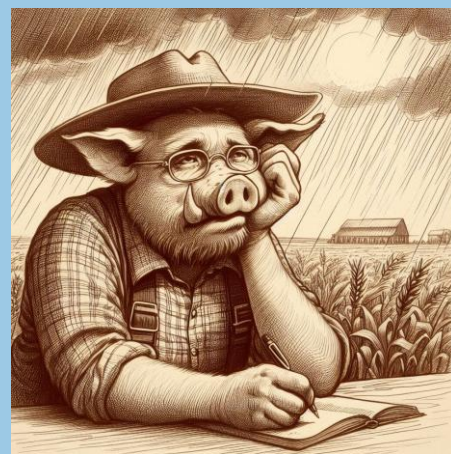
16. SEPTEMBER

ÜPP 2027+ TEEMALINE KOHTUMINE SEKTORIGA

Osalet **Anu Hellenurme**.

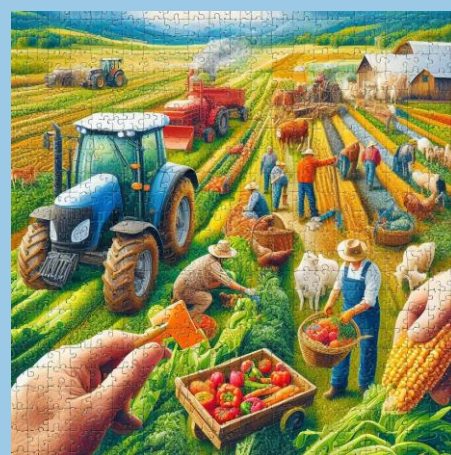
Oktoober

10. OKTOOBER

KONVERENTS "ÜHISTUTE EDASIVIIV JÕUD"

Konverentsil "Ühistute edasiviiv jõud" kohtusid ühistegevushuvilised Eestist ja kaugemalt. Esmakordselt kuulus ühistegevuse konverents Eesti põllumajanduse aastanäituse (EPA 2024) kavva. Sisutiheda päeva jooksul räägiti muu seas põllumajandusühistutest Euroopa Liidus, nende tegevuse finantseerimisest, pensionipõlve kindlustamisest ja Eesti toidujulgeolekust. Ettekannete läbiv joon oli usaldus, milleta polegi eesmärgistatud koostöö ning kasv ja areng võimalikud. Eesti Tõusigade Aretusühistut esindas paneeldiskussioonis nõukogu esimees **Timo Vunder**.

10.-17. OKTOOBER

SEAKASVATAJATE REIS KREEKASSE

Koos kogetud rõõmude jõud

Kreeka – maa, mis on täis unistusi ja legende – tervitas meid 10.–17. oktoobril 2024, pakkudes õppe-, kultuuri- ja puhkusehetki, mis jäävad meelde kogu eluks. Ent Kreeka reis ei olnud pelgalt teekond maailma põnevamate legendide ja looduskaunite paikade juurde. See oli ka teekond usalduse ja koosolemise sügavama mõistmiseni.

Usaldus tekib koosolemisest ja ühiste rõõmude jagamisest

Koos veedetud aeg Ateena marmorvalgetel radadel ja Egeuse mere soojas embuses näitas meile, et usaldus kasvab just ühiste hetkeretkete kaudu. Ükskõik, kas jalutasime Akropoli iidsete müüride vahel või nautisime Tolo rahulikus rütmis mere kohinat, lõi jagatud rõõm sil-lad sügavamate sidemete juurde. Koos naersime, avastasime, mait-sesime Kreeka kõõgi hõrgutisi ning jagasime hetki, mis toovad naera-tuse näole veel tänagi meenutades meie reisi.

Unustamatud hetked Ateenast Tolosse

Ateena pakkus meile ajaloo suurte legendide puudutust. Vanalinna kitsad tänavad kõnelesid lugusid Kreeka kultuuri hiilgusest. Kuid mitte ainult – kohtumine Kreeka külalislahke rahvaga tuletas meelde,

et nende armastus elu ja traditsioonide vastu on midagi, mida meiltki õppida.

Teekond jätkus Tolosse, väikesesse mereäärsele paradiisi, kus aeg näis peatunud. Siin kogesime koos olemise tõelist võlu – olgu see lõõgastudes liivarannal, matkates mägedes või nautides kohalikku toitu ja veini. Külastasime lähedasi traditsioonilisi külasid ja kogesime kreeklaste igapäevaelu soojust ja lihtsust.

Rõõmu tähendus Kreekas

Kreeklased õpetavad, et rõõm tuleb elu tähistamisest – nii suurtes kui väikestes asjades. Olgu selleks soe meri, tsitrusepõllud või mõtlik hetk mäetipul – koos jagatud rõõmude kaudu kogesime midagi enamat kui pelgalt reis. Koos kogetu andis meile jõu ja usalduse viia seda rõõmu edasi ka igapäevaelu.

Reis kinkis meile väärtusliku õppetunni: usaldus tekib koos olles ja rõõme ning muresid jagades.

29. OKTOOBER

EMÜ ÕPIRING „SEALIHATOOTJATE KOOSTÖÖ“

29. oktoobril toimus Eesti Maaülikooli professor Rando Värniku juhendamisel Eesti Tõusigade Aretusühistu (ETSAÜ) õpiring, kus arutati Eesti seakasvatuse tulevikku ja koostöövõimalusi. Kohtumisel osales 80% ETSAÜ liikmetest, luues aktiivse arutelupõhise platvormi ideede vahetuseks, mis on meie sektori arengu seisukohalt hädavajalik.

Kohtumine algas põhjaliku SWOT-analüüsiga ja eesmärkide seadmisega, kus rõhutati koostöö ja arengu olulisust liikmete seas. Peamine fookus oli ETSAÜ tulevikul, käsitledes ühistu rolli ja selle omanike ootuste kokkusobivust või erisusi. Arutelu osutus ülioluliseks ühise visiooni ja ühistu eesmärkide ning tegevuste sõnastamisel.

Päeva jooksul keskenduti ka ETSAÜ finantseerimise ja investeerimise planeerimise küsimustele. Arutati vajadust tagada ühistu jätkusuutlikkus ja käsitleti investeerimise mahtu ning rahastamisvõimalusi, mis on sektori jätkusuutlikkuse tagamiseks vältimatult vajalikud.

Kohtumise lõpuosas keskenduti koostöö ja partnerluse arendamisele esindusorganisatsiooni vormis. Arutati, kuidas jõuda tarbijani, väärtustada Eesti sealiha ning luua vajalikke partnerlussuhteid, et tugevdada ETSAÜ mõju ja kohalolekut valdkonnas. See arutelu aitas hinnata ühistu valmisolekut uute võimaluste jaoks ja rõhutas koostöövõrgustiku loomise tähtsust.

Lõpetuseks toodi esile peamised eesmärgid ja tegevused, vahetati tagasisidet ning arutati edasisi samme ja strateegiaid, mis aitavad tugevdada Eesti traditsioonilist seakasvatust.

Korraldajad tänavad kõiki osalejaid kohaloleku ja aktiivse panuse eest ning loodavad jätkuvale koostööle ja ühise eesmärgi saavutamisele, et tagada seakasvatusektori jätkusuutlik ja edukas areng, mis on ka meie toidujulgeoleku garantii.

<https://www.estpig.ee/?TEADUS/KOOLITUSED>

31. OKTOOBER

TOIDUKVALITEEDIKAVA KOOSOLEK EMÜ-GA

ETSAÜ ja EMÜ toidukvaliteedikava „Kestliku sealiha tootmine“ koosolek. Otsustati, et kava kooskõlastatakse REMiga, tõlgitakse see inglise keelde, kaasatakse väliseksper Šotimaalt ja viimast versiooni tutvustatakse tootjatele enne Euroopa Komisjonile esitamist.

Arutati ka REMi ja kolmanda osapoole auditeerimise sidusust ja loogilisust - auditeerimine hakkab toimuma läbi sõltumatu ettevõtte, mis pakub auditeerimise teenust, kusjuures Eesti Maaülikoolist kaasatakse nõustamise eesmärgil seotud valdkondade eksperdid.

Foto: EMÜ

November

5. NOVEMBER

LOOMAKASVATUSPRAKTIKA ARUTELU

Kohtumine EMÜ praktikakorraldaja Ragnar Lemingu ja õppejõu Alo Tänavots aga seoses loomakasvatuse praktikaga.

11.–14. NOVEMBER

OSALESIME HANNOVERIS TOIMUVAL MAAILMA JUHTIVAL LOOMAKASVATUSMESSIL EUROTIER!

EuroTier on ideaalne koht, kus saab tutvuda uusimate tehnoloogiate ja toodetega ning kohtuda oma praeguste koostööpartneritega. Meil toimus 4 kohtumist eesärgil saada uusimaid lahendusi Kultide seemendujaama rekkimiseks. Osalesid **Mati Tuvi, Timo Vunder, Hindrek Smidt, Kalmer Märtsen, Anu Hellenurme, Ermo Sepp**

15. NOVEMBER

LÕIKUSPEOL JAGATI VALDKONNA TEENEKATELE AUMÄRKE

EPKK tunnustas teiste seas ka **Anu Hellenurmet** (Eesti Tõusigade Aretusühistu juht), kes on igakülgselt toetanud Eesti Maaülikooli loomakasvatuse õppesuuna arendamist. Pikaajaline põllumajandushariduse ja koostöö edendaja, kelle ettevõtte Anu Ait OÜ missiooniks on olnud kohalike põllumajandussaaduste väärimine loomasöödana ning põllumajandusloomade heaolu ja tervise eest seismine.

<https://epkk.ee/loikuspeo-aumargid-2024/>

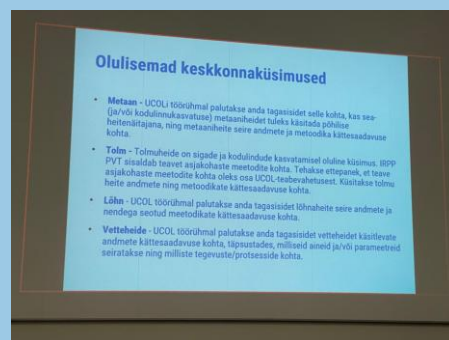

Foto: EPKK

18. NOVEMBER

KOHTUMINE SEA- JA LINNUKASVATUSE KÄITAMISREEGLITE KOOSTAMISE TEEMAL

Pärtel Niitaru ettekanne Euroopa Komisjoni poolt saadetud ettevalmistavate küsimuste kohta. KliM on üritanud saada kontakti Läti ja Leedu kolleegidega, et enne töörühma alustamist Balti riikide soove ja sõnumeid arutada. Esimene UCOL töögrupp Sevilas/Brüsselis toimub 2025.a veebruari lõpus. Ettevalmistavatele küsimustele oodatakse tagasisidet 2024.a detsembri lõpuks. KliM hakkab küsimustele vastama võttes aluseks huvigruppide seni esitatud kommentaare, 18.11.2024 kohtumisel arutatuti ning vajadusel küsib huvigrupidelt infot juurde. ETSAÜd esindas **Anu Hellenurme**.

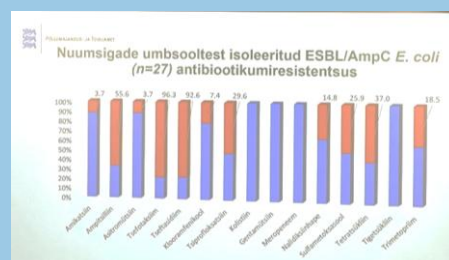

20. NOVEMBER

AMR INFOPÄEV

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium korraldas Antibiootikumide nädala raames veterinaarmeditsiini valdkonna mikroobide antibiootikumiresistentsuse vähendamise tegevuskava aasta-aruandluse esitlemiseks infopäeva

Infopäeva kavas on Üks tervis põhimõttest lähtuv ning lisaks veterinaaria valdkondlikele ettekannetele oleme kutsunud tutvustama Eesti AMRi hetkeolukorda inimestervise ja keskkonna valdkonna ekspertid.

AMR juhtrühm

52%

Inimtervis
Sotsiaalministeerium, Terviseamet, Haridus- ja Teadusministeerium, Ravimiamet, Tervise Arengu Instituut, Eesti Infektsioonhaiguste Selts, Eesti Provisiorapteekide Liit, TEHIK, Eesti Laborimeditsiini Ühing

24%

Loomatervis
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Põllumajandus- ja Toiduamet, LABRIS, Eesti Loomaarstide Koda

24%

Keskkond
Kliimaministeerium, Eesti Vee-ettevõtete Liit, Keskkonnaamet, Eesti Keskkonnauuringute Keskus

27. NOVEMBER.

PÕLLUMAJANDUSE ÄRIPLAAN 2025

Konverents tõi taas kokku sektori juhid ja otsustajad, et rääkida hetkeolukorrast, arengutest ja võimalustest.

Konverentsil võtsid sõna sektori arvamusiidrid, kes rääkisid oma nägemusest sektori tulevikule, peamistest murekohtadest ning oma ettevõtte põhjal järgmise aasta plaanidest. Konverentsile on oodatud osalema põllumajandusettevõtete juhid, omanikud, nõukogu ja juhatuse liikmed. Samuti põllu- ja maamajanduse asutuste, erialaliitude ja seltside liikmed, põllumajandusmasinate ja muude tootmissisendite müüjad ning teised huvitatud osapooled.

ETSAÜ nõukogu esimees **Timo Vunder** tegi ettekande "Seakasvatus – väljakutsed ja võimalused".

<https://kampania.aripaev.ee/pollumajanduse-ariplaan/>

28. NOVEMBER

EPKK KORRALDAS INFOPÄEVAL "SEAKASVATUSE HEAOLU JA JÄTKUSUUTLIKKUS"

Seminaril käsitleti sigade söötmist, heaolutootmise praktilisi lahendusi ning loomade heaoluga seotud õigusakte. Laura Sääsk (Sääsepaju OÜ) ja Made-Britta Eensalu (Vasula Farmid OÜ) jagasid kogemusi sigade pidamisest sügavallapanul pidamise kohta oma farmide näitel. Laura keskendus 2021. aastal asutatud Sääsepaju seakasvatuse loomise väljakutsetele ja õnnestumistele, samas kui Made-Britta andis ülevaate sigade heaolu suundumustest mõningates ELi riikides. Sigade heaolu kontrolli ja toetustega seotud teemadest rääkisid Kerttu Lindma (Põllumajandus- ja Toiduamet) ja Mae Alviste (Regionaal- ja Põllumajandusministeerium). Lisaks esitas Romy Hendricks (Holland) ülevaate Topigs-Norsvini geneetikal põhinevast söötmisest.

<https://www.estpig.ee/?TEADUS/KOOLITUSED/Seakasvatuse-heaolu-ja-jaetkusuutlikkus-28.11.2024>

27.–28. NOVEMBER

ETSAÜ KOOLITAS ÜLIÕPILASI

Aretusõpetuse loengu raames tutvustasid Eesti Tõusigade Aretusühistu tegevjuht Anu Hellenurme ja lihatehnoloog-kvaliteedijuht Aarne Põldvere 27. novembril Eesti Maaülikooli veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi (EMÜ VLI) loomakasvatuse eriala 2. kursuse bakalaureuseõppe üliõpilastele sigade tõuaretuse praktilist poolt ja seakasvatuse olukorda Eestis.

Teema jätkuks osalesid üliõpilased järgmisel päeval Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja korraldatud infopäeval "Seakasvatuse heaolu ja jätkusuutlikkus" Eesti Põllumajandusmuuseumis

Ülenurmel. Seminaril käsitleti sigade söötmist, heaolutootmise praktilisi lahendusi ning loomade heaoluga seotud õigusakte.

Infopäeval tunnustas Eesti Tõusigade Aretusühistu EMÜ VLI loomakasvatuse eriala magistranti Reet Rüütli silmapaistva töö eest sigade karjatesti läbiviimisel Saaremaa seafarmides.

Infopäev andis tudengitele väärtusliku võimaluse tutvuda erialaste uuendustega ning paremini mõista valdkonna väljakutseid ja lahendusi. Täname esinejaid inspireerivate ja harivate ettekannete eest!

29. NOVEMBER

ÄRIPÄEVA PÕLLUMAJANDUSTOOTJATE TOP

Kolmandalt kohalt leiab Viljandimaa seakasvataja Saimre Seakasvatuse OÜ. Saimre Seakasvatuse OÜ teenis 2023. aastal 6,46 miljoni eurose käibe juures 1,11 miljonit eurot ärikasumit. Mullusega võrreldes ettevõtte müügitulu kasvas 24,5% ja tegevuskasumi rentaablus oli 17,25%.

<https://www.pollumajandus.ee/top/2024/11/29/pollumajandustootjate-topi-3-koht-seakasvatajatel-on-madalseis-seljatatud>

Foto: Hanna Marii Ilves

Detsember

3. DETSEMBER

TEADMUSSIIRDE TEGEVUSED

Maaelu Teadmuskeskus (METK) kogus sügisel ettepanekuid 2025. aastal toimuvateks põllumajandusliku ja toidutootmise teadmussirde tegevusteks.

Teadmussirde tegevuste alla kuuluvad valdkonna põllumajandus- ja toidutootjatele vajalikud info- ja õppepäevad, koolitused, õppereisid, konverentsid (nii kohti peal kui veebis), teabematerjalid (videod, trükitised, taskuhäälingud jms) ja teised üritused, mille kaudu toimub ettevõtjatele vajalike teadmiste ja kogemuste jagamine. Osales **Anu Hellenurme**.

<https://www.pikk.ee/nouandeteenistus/akis/teadmussiire/>

4. DETSEMBER

POSSU 4 ARENDAMINE

Veebipõhise sigade jõudluskontrolli andmete kogumise programmi Possu 4 arendamine on jõudnud farmis testimise järku. OÜ Kaubi Farmid nõustus osalema programmi testimisel karja novembrikuu andmetega. Farmi sündmused sisestati farmis Possu 3 ja seejärel sisestas Laura Sääsk ETSAÜst need ka Possu 4, et testida veebipõhise programmi toimimist.

Possu 4.0 veebikoolituste toimumise ajad:

- 11. detsember- poegimine, kaod, ümberpaigutused, anomaalia, abort, võõrutamine, ammpesakond
- 18. detsember- testimine, karjavõtt, põhikarjast väljaminek
- 20. detsember- nuumsigade liikumine, vaktsineerimine

<https://www.epj.ee/jkk/piimaveised/piimaveiste-j%C3%B5udluskontrolli-kasulik-teave/epj-s%C3%B5numid-72/possu4-arendamine.html>

Kontaktid – EPJ epj@epj.ee

Vaike Konga
vaike.konga@epj.ee
7387 751

Sisselogimine, salasõnad, nime muutmine, vigade parandamine
[Saate palun e-kiri!](#)

Liia Taaler
liia.taaler@epj.ee
7387 746

Andmevahetuse tõrge, geneetiline hindamine, kodulehe info, andmete analüüs

10. DETSEMBER

KOHTUMINE MINISTER PIRET HARTMANI

Kohtumine regionaal-põllumajanduse minister Piret Hartmani ja EMÜ rekotor Ülle Jaakma, EPKK juhi Kerli Atsi, ETSAÜ tegevjuhi Anu Hellenurme vahel.

12. DETSEMBER

EMÜ MAGISTRANDID KAUBI FARMIS

Ühel kargel talvehommikul kogunes rühm eevil loomakasvatuse magistriõppe 1. kursuse tudengeid EMÜ veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi ette. Nende sihtkohaks oli Kaubi täistsükliline sigala, mis pakkus ainulaadset võimalust näha sigade pidamist ja kasvatamist kõigis tootmistsüklites alates pörsastest kuni nuumsea kasvatamiseni.

Sigalasse jõudes ootas tudengeid ees põhjalik sissejuhatus praktilisse seakasvatusse. Igaüks sai lähemalt jälgida loomade pidamistingimusi, söötmisprotsesse ning hügieenimeetmeid. Kuigi kõik tootmisetapid pakkusid põnevat avastamist, osutus kõige populaarsemaks peatuspaigaks poegimisseksioon, mis pani magistrantide silmad särama. Seal said tudengid näha äsjasündinud pörsaid, kelle esimesed elutunnid olid täis uudishimu ja häälightsusi. Räägiti seakasvatuse väljakutsetest ja võimalustest.

Tõdeti, et ühe terve pörsa kasvatamiseks on vaja palju detailseid teadmisi ja tehnoloogilisi lahendusi. See kogemus pani nii mõnegi tudengi erialale veelgi suurema austusega vaatama. Päeva lõpetas ühine arutelu kontoris, kus tudengitel oli võimalik oma küsimusi esitada ja päevaseid kogemusi reflekteerida.

Kõigile huvilistele on hea uudis: loomakasvatuse magistriõppesse on võimalik dokumente esitada juba järgmise aasta suve alguses. Õppekava on avatud igas vanuses ja kogemusega inimestele, kes soovivad süvendada oma teadmisi põllumajandusloomade kasvatamisest ja sellega seotud valdkondadest. Täpsemat infot õppekava kohta leiab Eesti Maaülikooli veebilehelt: <https://www.emu.ee/sisseastujale/magistriope/magistrioppekavade-tutvustused/loomakasvatus/>.

Kas selline kogemus võiks inspireerida ka sind loomakasvatuse valdkonnaga süvitsi tutvuma?

Foto: Varpo Vare

16. DETSEMBER

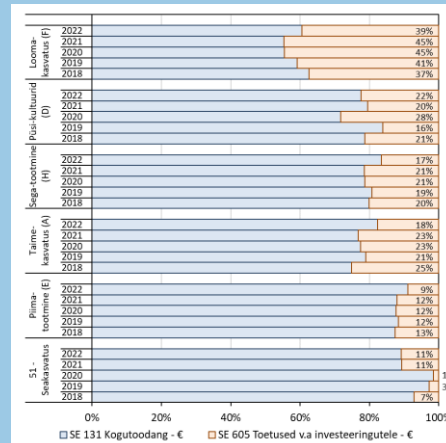
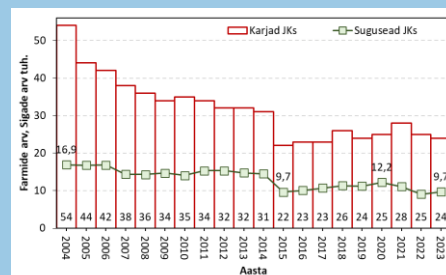
PÖÖRDUMINE MINISTER PIRET HARTMANI POOLE

Seakasvatus on Eesti põllumajanduse lahutamatu osa, kandes olulist rolli nii toidujulgeoleku kindlustamisel kui ka maapiirkondade majandusliku elujõulisuse tagamisel. Aretustoetuse vähenemine seab aga ohtu mitte ainult sektori tulevikule, vaid ka kvaliteetse kodumaise tooraine kättesaadavusele, mis omakorda mõjutab negatiivselt kogu toidutootmise tarneahelat ja meie riigi majanduslikku stabiilsust.

Soovitused sektori arengu ja konkurentsivõime säilitamiseks:

1. Uute toetuskeemide väljatöötamine, mis keskenduksid keskkonahoiule efektiivsusele ja innovatsioonile seakasvatustes.
2. Riikliku seakasvatuse strateegia koostamine, mis hõlmaks pikaajalisi lahendusi sektori konkurentsivõime ja iseseisvuse suurendamiseks.
3. Turu ja investeerimismeetmete tugevdamine, et soodustada sektori tehnoloogilist arengut ja ekspordivõimekust.
4. Eraldi toetusvõimaluste loomine aretusprogrammi jätkamiseks, et säilitada geneetiline mitmekesisus ja parandada karjade kvaliteeti.
5. Teeme ettepaneku jätkata 2025. a sigade aretustoetusega 2024. a mahus kuniks ei ole välja töötatud uusi toetuskeeme, eriti võrreldes ja analüüsid naaberriigi Läti olukorda, kuid ka teisi EL riike, kus seakasvatus ja toidujulgeolek on endiselt prioriteedid.
6. Ettepaneku võtta baasarvestuse aluseks 2017. aasta andmed. Palume võimaluse hinnata olukorda poole aasta möödudes ning kaaluda täiendavate vahendite eraldamist näiteks lisaeelarve kaudu

Toetuse säilitamisega säilib ka meie tootjate konkurentsivõime naaberriikidega ühises majandusruumis.

19. DETSEMBER

ARTIKKEL “ KAS JÕULUPRAAD SAABUB TULEVIKUS HOOPIS LÕUNA-AMEERIKAST?”

Postimehe ajakirjaniku Toomas Šalda ning Eesti Maaülikooli õppejõudude Kristi Kerner ja Alo Tänavotsa ning ETSAÜ koostöös valmis artikkel “Hea sealiha on kasvanud Eestis”. Paljude hinnangul pole jõululaud ilma sealihata mingi õige jõululaud. Eestlased armastavad liha, see oli ja on tähtis osa meie toidukultuurist. Kas aga kodumaist sealiha on piisavalt ja seda jagub ka tulevikus, sõltub mitmest asjaolust.

<https://maaelu.postimees.ee/8156713/kas-joulupraad-saabub-tulevikus-hoopis-louna-ameerikast>

... DETSEMBER

ÜLEVAADE TEGEVUSTEST LIHA KVALITEEDI
HINDAMISE OSAS 2024 A

Lihatööstustesse realiseeritud nuumikute rümpade tailiha osakaal on olnud 2021. ja 2022. aastal väga kõrge (60,2%). Viimasel kahel aastal on see näitaja hakanud vähenema, olles 2024. aastal hinnatud 91 950 rümba keskmisena langenud 59,6%-ni. Samuti on viimasel aastal mõningal määral suurenenud rümpade seljapeki paksus ja vähenenud seljalihase läbimõõt. Sellel aastal saadi ka kõige rohkem E-klassi ja kõige vähem S-klassi kuuluvaid rümpasid (vastavalt 57,3 ja 42%). U-kvaliteediklassi kuuluvate searümpade arv, mis on aastatega vähenenud, moodustas viimasel aastal ainult 0,7% rümpadest.

Mis on searümpade lihasuse vähenemise põhjuseks, tuleks lähiajal kindlasti välja selgitada.

Lihatööstustes ja farmide tapapunktides hinnati 2024. aastal tõugude viisi kokku 690 sea rümba kvaliteediparameetrid ja majanduslikud näitajad. Djuroki tõugu ristandid olid kiirekasvulised, saavutades tapaküpsuse võrreldes puhtatõuliste ja valgetest tõugudest ristanditega kõige varem, nad olid ka paremate juurdekasvudega. Valgetest tõugudest ristandid olid seevastu mõningal määral pikema searümba, õhema seljapeki ja suurema tailihasisaldusega.

JAANUAR–DETSEMBER

AASTA SEEMENDUSJAAMAS

- Norra kuldid: 15.03 – 12 D, 4 L, 3 Y ja 17.09 – 8 D, 3 L, 2 Y.
- Spermat toodeti ligi 500 ämbritäit.
- Seemendusjaama auto viis spermat laiali umbes 103 000 km, so 2,6 korda ümber maakera.
- Seemendusjaam pakkus praktikat 2024 aastal II kursuse loomakasvatajale.
- Pandi alus kahele bakalaureusetööle, mis käsitlevad seemendusjaama kultu.
- 24. mail külastasid seemendusjaama EMU spetsialistid maaehituse ja veemajanduse õppetoolist, et hinnata seemendusjaama ehituslikku olukorda.

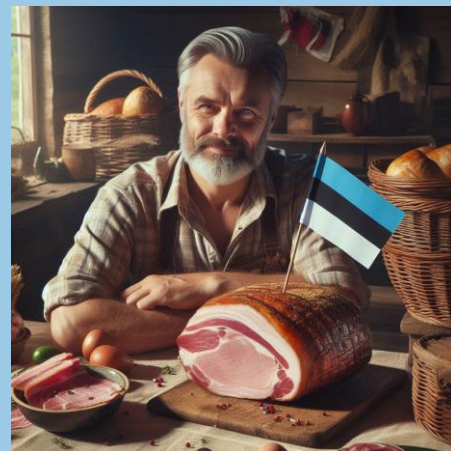
24. JA 31. DETSEMBER

PÜHADESOOVID

Seakasvatajatele soovime pühadeks jätkusuutlikkust, tugevat koostööd ja toetust, et hoida elus kohaliku toidu tootmine ning pakkuda kõrgekvaliteedilist sealiha. Olgu tulevased väljakutsed ületatavad ning uued algatused edukad! Samuti jõudu ja energiat hoida pühadeperioodil elus ka oma traditsioonid ja leida aega puhkuseks.

Sealiha **tarbijatele** soovime maitstvaid ja südamelähedasi pühade-roogasid, mis kannavad edasi Eesti toidukultuuri traditsioone. Valides kodumaist sealiha, toetate kohalikke tootjaid, Eesti julgeolekut ning loote tervislikuma ja kestlikuma toidulaua. Head isu ja rõõmsaid pühi!

Eesti toit on Eesti rahva tervis, kultuur ja tulevik – seda tuleb hoida ja väärtustada!

Koostaja ja küljendaja: Alo Tänavots

Fotod: Anu Hellenurme, Jaanika Kreela, Alo Tänavots